

Foged: Jeg skal på mit partis vegne anbefale, at man stemmer imod det foreliggende lovforslag.

Socialministeren (Strøm): Jeg takker de partier, der vil medvirke til at gennemføre forslaget, således som det foreligger nu.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges med 92 stemmer mod 59; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den følgende sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i forsorgsloven (hjælp til værnepligtige).

(Første behandling findes i tidenden sp. 2805; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 989).

Udenfor betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst, de stillede ændringsforslag og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under eet.

Ordføreren (Victor Gram): Udvalget har i en række møder og under samråd med den højtærede socialminister drøftet spørgsmålet om lovens administration og herunder, om det ville være muligt i selve lovteksten mere konkret at angive reglerne for særhjælp. Man har imidlertid måttet opgive at forme en sådan konkret tekst og har i stedet for i bemærkningerne i betænkningen angivet visse retningslinier, som er tiltrådt af ministeren.

Ministeren har i tilknytning hertil overfor udvalget afgivet en erklæring om, efter hvilke retningslinier hjælp til betaling af afdrag vil blive ydet. Erklæringen er optaget i betænkningen og er tiltrådt af udvalget.

Udvalget har endvidere gennem ministe-

ren ladet indhente oplysninger i forbindelse med lovens administration, og nogle af disse oplysninger er aftrykt i betænkningen. Oplysningerne omfatter bl. a. de 10 største udbetalinger i regnskabsåret 1953—54 indenfor nogle udvalgte byer. Oplysningerne synes at fremvise enkelte udbetalinger af en størrelse, som ikke umiddelbart forekommer berettigede, og foranlediget deraf har ministeren overfor udvalget tilkendegivet, at han agter at pålægge kommunerne at administrere loven efter de nu i bemærkningerne til lovforslaget klarere og skarpere præciserede retningslinier og gennem amtsrevisionen at følge, at dette sker.

Udvalgets flertal har efter denne tilkendegivelse ikke fundet anledning til at stille ændringsforslag, hvorimod et mindretal, venstres medlemmer af udvalget, stiller ændringsforslag om fastsættelse af maksimumsbeløb indenfor to på hinanden følgende regnskabsår med sædvanlig refusionsret; hjælp herudover kan dog ydes af kommunerne, men uden ret til refusion. Flertallet finder, at en sådan bestemmelse er uheldig, og også, at den er unødvendig, og kan derfor ikke tiltræde den.

Jeg skal på flertallets vegne anbefale at stemme for ændringsforslagene nr. 3 og 6 og at stemme imod ændringsforslagene nr. 1, 2, 4 og 5.

Søren Andersen: Forud for dette forslag om ændringer i loven om den militære forsorg, som den højtærede socialminister har fremsat, og som vi nu har til anden behandling, har en sagkyndig kommission som så ofte før gennemgået problemerne. Der er imidlertid det bemærkelsesværdige ved dette lovforslag, at hjælpens størrelse og karakter på de fleste områder ikke er fæstnet i virkelig lovforslags form. Med undtagelse af enkelte områder er forslaget form og ordvalg bredt og almindeligt, således at man faktisk kan sige, at kommissionens og ministeriets arbejde er resulteret i et cirkulære.

Der er ganske vist et par områder, der er overskuelige, og på hvilke der er sket naturlige forbedringer. Det ene er med hensyn til den mulighed, som loven rummer for at yde hjælp seks uger efter hjemsendelsen, når den hjemsendte er arbejdsløs og melder sig på et offentligt arbejdsanvisningskontor.

[Søren Anderson.]

Jeg udtalte ved første behandling en vis betænkelighed herved, men efter en nøjere vurdering af forholdene og efter de oplysninger, som jeg har fået i udvalget, kan jeg på mit partis vegne give tilslutning hertil.

På samme måde kan jeg give tilslutning til, at værnepligtiges hustruer, der opholder sig i udlandet, kan få hjælp indenfor lovens rammer, når manden er indkaldt som soldat.

Vi kan også give tilslutning til ministerens ændringsforslag i forbindelse med de ændringer, der er sket i loven om hjælp til tuberkuløse og børnelammede, og endelig til ændringsforslaget om at lade loven om offentlig forsorg genoptrykke. Derimod beklager jeg stærkt, at man ikke har fået hjælpen i almindelighed bygget op i lovforslags form. Det har været den højtærede ministers mening at udvide hjælpen betydeligt, ja, såvidt jeg kan se, mere end det sagkyndige udvalg egentlig havde tænkt sig. Det resultat må man komme til, når man læser ordvalget dels i det forslag til cirkulære, som er omtalt i bemærkningerne til lovforslaget, dels i det råd, som de sagkyndige giver i kommissionsbetænkningen side 34. Det var derfor naturligt, at udvalget for at skønne over den nuværende administration af loven indhentede oplysninger om hjælpens størrelse og form i en række kommuner. Jeg skal villigt indrømme, at vi spurgte efter de 10 højeste ydelser i hver af disse kommuner. Det er ikke for meget at sige, at de tal, vi fik frem, virkede chokerende på udvalget. Der er eksempler på, at hjælpen er nået op til ca. 8 000 kr. for en enkelt værnepligtig indenfor et enkelt år. Når dertil kommer, at den værnepligtige får løn, 2 kr. om dagen, ialt 730 kr., hvortil lægges kost og logi, bliver det en samlet indtægt på op imod 11 000 kr., og det drejer sig ikke om et enkelt isoleret tilfælde. Der er byer, hvor der er adskillige, der ligger op imod dette høje tal. Man spørger da sig selv, er det mon sikkert, at vedkommende ville have kunnet tjene så meget, hvis han ikke havde været indkaldt som soldat? Det er i sig selv betænkeligt, at man med rette kan stille det spørgsmål.

Det kan heller ikke nægtes, at når man ser på den nærmere specifikation af denne hjælp, viser den på visse områder betydelige

misbrug. Det gælder ikke alene de løbende afdrags størrelse, som man i høj grad kan diskutere, men også arten af afdrag; man kan finde afdrag på radioapparater, slet ikke så få, grammofoner, elektriske barbermaskiner, leksika, man kan finde afdrag på manufakturkonti, og der er nogle stykker, der næsten er med over hele bredden. Jeg forstår derfor, at også den højtærede minister blev så betænkelig, at han tilbød en skærpelse af reglerne for møbelhjælp, i hvert tilfælde når den gives til første gangs indkaldte. Hvad var der imidlertid sket, hvis ikke udvalget havde været videbegærligt, havde haft denne stærke og naturlige trang til at vide besked med administrationen af denne lov, som man stod overfor at ville ændre ret betydeligt? Jeg takker den højtærede minister, fordi han har tiltrådt de retningslinier, som udvalget har drøftet. Det er vist ikke for meget at sige, at den ekstra kulegravning af problemerne, som udvalget har foretaget, har været meget nyttig.

Det har imidlertid også vist sig, og det er meget glædeligt, at der er kommuner, der uden på nogen måde at være karrige har administreret loven sundt og fornuftigt. Vi må anerkende, at der er brug for en hjælp, men det skal være en rimelig hjælp, og vi må samtidig til enhver tid sætte os imod, at hjælpen bliver misbrugt. En sund og fornuftig administration kan imidlertid fremmes ved et øget ansvar, og dette øgede ansvar kan man ikke placere andre steder end ude i kommunerne. Vi vil altså på ingen måde gå imod, at der ydes hjælp, og vi siger ikke, at den skal ydes med et bestemt beløb, men vi siger først og fremmest, at kommunerne skal have et ansvar for den hjælp, der ydes. Derfor mener mit parti, at der mangler noget i loven, og vi har derfor stillet ændringsforslag til lovforslaget.

Ændringsforslagene nr. 1, 2 og 4 er faktisk redaktionelle og henvisende til det egentlige ændringsforslag under nr. 5. Vi foreslår føjet et nyt stykke 5 til § 281, hvori det hedder, at den hjælp, der kan ydes en værnepligtig ved første indkaldelse i henhold til stk. 1—2, ikke af opholdskommunen kan kræves refunderet af andre myndigheder, forsåvidt udgiften overstiger 6 500 kr. ialt i 2 på hinanden følgende år.

Jeg synes, det er et rimeligt forlangende,

[Søren Andersen.]

og jeg tror i det hele taget, at denne tilføjelse er meget nyttig. Jeg tror, den kan give sundhed i loven. Den forbyder ikke kommunerne at give yderligere hjælp, men den tvinger den enkelte kommune til at tænke på, at pengene skal betales, og at loven skal administreres forsvarligt, noget, der forøvrigt altid er rigtigt og på sin plads, ikke mindst for at forhindre, at en lovgivning efterhånden ødelægges. Bestemmelsen viser, at det ikke udelukkende er staten, der skal betale, men tilføjelsen viser også klart og tydeligt, at hvis man vil yde mere end disse 6 500 kr. for 2 år, hvilket slet ikke er noget ringe beløb, tværtimod, må kommunerne selv bære den del af beløbet, der ligger herover.

Vi vil med andre ord fra venstres side være med til en række positive forbedringer, sådan som jeg har nævnt det. Vi ønsker samtidig at knæsette det princip, at der skal være en bedre, sundere og fornuftigere administration, end der hidtil har været. Vi tror helt sikkert, at de ændringsforslag, vi har stillet, er nyttige og værdifulde for at indskærpe kommunerne deres ansvar. Med disse ord vil jeg anbefale de af mindretallet venstre stillede ændringsforslag.

Petra Petersen: Den største mangel ved den lov, vi har i øjeblikket, er efter min mening, at den administreres meget uensartet i landets kommuner. Jeg havde derfor gerne set, at man nu havde sat præcise bestemmelser ind i loven, så det ikke var nødvendigt gennem et cirkulære at gøre kommunerne opmærksom på, hvad de skulle give de værnepligtiges familier. Mange af de unge har ikke nogen lejlighed, når manden bliver indkaldt, og jeg synes, det var meget påkrævet, om de kunne få en lejlighed. Mange af de unge hustruer, som jo er meget unge, bliver boende enten hos forældrene eller svigerforældrene, og i mange kommuner afskærer dette dem fra at få hjælp. Det er også sådan, at de unge hustruer ofte er gravide, når manden bliver indkaldt, og først føder barnet, mens manden er i tjenesten. Disse unge hustruer skulle efter min mening ikke sendes på arbejde, men have ret til at blive hjemme. Her er det, jeg synes kommunerne har været

meget uensartede i deres administration af loven, og vi havde som sagt gerne set, at bestemmelser herom var blevet sat ind i loven. Det er altså ikke sket. Socialministeren har sagt, at han vil meget klarere og skarpere præcisere retningslinierne i et cirkulære, og vi må så håbe, at det lykkes ministeren at gøre de sociale udvalg opmærksom netop på disse ting, som er de vigtigste for de unge, at de unge koner kan få lov til at blive hjemme og passe deres børn i de første måneder i det mindste, at de unge såvidt muligt får lejlighed og, hvis de ikke har lejlighed, da ikke bliver afskåret fra hjælp, fordi de bor hos forældre eller svigerforældre. Hvor det drejer sig om arbejdere, har de ikke råd til at have en sådan ung kone med et barn gående hjemme, uden at de får hjælp til hende.

Det er efter min mening det vigtigste ved administrationen af loven. Om ændringsforslagene vil jeg gerne sige, at vi ikke kan tiltræde de ændringsforslag, der er stillet af venstre, men vi kan tiltræde de ændringsforslag, der er stillet af socialministeren og tiltrådt af udvalget.

Hans Hansen (Rørby): Vi kan fra vor side anerkende, at man i betænkningen for såvidt har erkendt det urimelige i de forhold, man byder de unge her i landet med hensyn til værnepligten, men spørgsmålet er så, om ikke det, som nu foreslås både af flertallet og mindretallet, er lige så urimeligt som det andet. De forskellige måder, man nu lønner på — man afregner på tre-fire forskellige måder — finder vi er ganske urimelige. Det er det samme, som man er inde på på mange andre områder i det offentlige, når man lønner. Vi er principielt modstandere af tvungen værnepligt, og vi har gang på gang fremhævet, at hvis man lønner soldaterne ordentligt, går det hele af sig selv. Alt det andet kan vi ikke tage stilling til. Vi kan ikke stemme for disse forslag, men vil afholde os fra at stemme.

Socialministeren (Strøm): Tak til de ærede ordførere, der har givet tilslutning til de af mig stillede ændringsforslag og derefter til lovforslaget.

Udvalget, som har behandlet lovforslaget, har indhentet oplysninger fra en række købstæder om de ti største udbetalinger i regn-

[Socialministeren.]

skabsåret 1953—54 og siger herom i sin betænkning — det var også det, som det ærede medlem hr. Søren Andersen omtalte — at der efter udvalgets mening foreligger udbetalinger, hvis berettigelse forekommer tvivlsom, og et mindretal i udvalget peger yderligere på, at de indhentede oplysninger tyder på, at loven administreres meget forskelligt. Jeg har gerne villet gøre opmærksom på, at en af grundene til det kommissionsarbejde, som ligger forud for dette lovforslags fremkomst, netop var den, at man var klar over, at de forskellige kommuner administrerede loven meget uens. Kommissionen har derfor peget på, at der burde udsendes et udførligt, vejledende cirkulære for at sikre større ensartethed. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, er jeg ganske enig heri, og vi har derfor i ministeriet truffet de nødvendige forberedelser til, at et omfattende cirkulære kan udsendes straks efter lovens stadfæstelse. Jeg er overbevist om, at det tilsigtede formål vil kunne opnås herved og ved amtsrevisionens hjælp.

Hvad de store understøttelser angår, vil jeg gerne pege på, at når man beder en række kommuner om oplysninger om de ti højeste understøttelser, er det ikke så underligt, at der kommer nogle store beløb frem i materialet. Det ville være nok så rimeligt at se på gennemsnittet af samtlige understøttelser. Beregningen viser her for de 13 undersøgte købstæder et gennemsnitligt beløb på fra 1.350 kr. til 2.280 kr., og tager man alle de undersøgte kommuner under eet, får man et samlet gennemsnit på godt 2.000 kr. Det er jo helt andre tal, end der har været talt om.

Det af mindretallet fremsatte forslag om fastsættelse af en maksimumsgrænse for refusion på 6.500 kr. i løbet af 2 år har jeg ikke kunnet tiltræde. Jeg mener, at det er overflødigt, og at det tværtimod kan føre til, at de værnepligtige vil betragte en hjælp af denne størrelse som noget, de har krav på, og dette ville, som det fremgår af de gennemsnitsudgifter, jeg har omtalt, betyde ganske betydeligt forøgede udgifter. Og jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Søren Andersen, at kommunerne skal administrere forsvarligt, hvadenten der nu ydes understøttelser, der er noget større,

eller understøttelser, der er noget mindre. På alle felter må det være kommunernes opgave at administrere efter de bestemmelser, der findes i loven. Noget andet er, om der i almindelighed kunne være tale om, at kommunerne skulle bære en større andel af udgifterne ved understøttelsesformer af denne karakter. Jeg gør opmærksom på, at efter det lovforslag, der er fremsat for nogle dage siden her i folketinget, ville udgifter af denne karakter som helhed blive båret af kommunerne med 50 pct. Vi har altså opmærksomheden henvendt netop på de problemer, som det ærede medlem hr. Søren Andersen på mindretallets vegne har fremført. Jeg ved ikke, om det kan nytte, at jeg beder det ærede medlem trække ændringsforslagene tilbage, efter at jeg nu har begrundet mit standpunkt. Vil det ærede medlem ikke det, må jeg bede de ærede medlemmer om at stemme mod de af mindretallet stillede ændringsforslag.

Søren Andersen: Det ærede medlem hr. Victor Gram var så glad ved den udformning, betænkningen har fået, hvori der står, at „socialministeren har overfor udvalget tilkendegivet, at ministeriet agter at pålægge kommunalbestyrelserne at administrere loven efter de nu i bemærkningerne til lovforslaget klarere og skarpere præciserede retningslinier og ved gennem amtsrevisionen følge, at dette overholdes“. Vi drøftede dette ordvalg i udvalget. Jeg skal gerne indrømme, jeg var ikke særlig tilfreds med det, men vi fik ikke noget andet indsat. Det kan jo ikke benægtes, at formen er klarere og skarpere, end den var i den gamle lov, men noget helt andet er, at den aldeles ikke er hverken klar eller skarp, men tværtimod på en række områder stadig bred og almindelig. Det er nok betryggende, at man vil gennemgå materialet og i det hele taget ved amtsrevisionen se på administrationen. Det har også vist sig ved de eksempler, vi har fået, at det nok kan være nødvendigt, og at det er på sin plads, det bliver slået fast her i dag, at det netop er meningen at benytte amtsrevisionen.

Den højtærede socialminister nævnte det materiale, udvalget har fået frem, og sagde om det, at vi måtte huske på, at det var de dyreste tilfælde, vi har set. Det vil jeg ikke benægte, jeg sagde tværtimod, at sådan

[Søren Andersen.]

var det, men det er da også naturligt, at vi ser på disse enkelttilfælde. Det er jo alligevel igennem disse enkelttilfælde, vi har fået en oversigt over, hvordan hjælpen er udbetalt; det er jo alligevel gennem disse enkelttilfælde — som for en række byers vedkommende slet ikke er enkelte, men udgør adskillige tilfælde — at vi er i stand til at se og bedømme, hvordan loven har været administreret hidtil.

Jeg beklager meget stærkt, at det ikke er lykkedes at få flere af de ydelser, der kan gives, stærkere afgrænset i selve loven. Det er for mit vedkommende slet ikke betryggende, at der bliver udsendt et nyt cirkulære. Lad så være, at dette cirkulære på en række områder bliver bedre end det gamle, men det er og bliver et cirkulære, som til enhver tid kommer til at stå for den siddende ministers egen regning.

Jeg kan ikke tjene den højtærede minister i at trække mine ændringsforslag tilbage. Det er mig ikke nok, at der bliver sagt, at der nu i forbindelse med en ændring af vor skattelovgivning er stillet forslag, der bl. a. tager sigte på, at her skal kommunerne ikke have refunderet så meget. Det er nu engang sådan, at de forslag, der er fremsat i tinget, kun er enkelte led i en stor helhed. Vi ved ikke, hvilken gang disse skattelovsforslag får. Det er mere betryggende, at vi allerede nu får det økonomiske ansvar placeret.

Vi er på ingen måde ude efter at forringe den hjælp, der ydes, vi er jo, som jeg har givet tilsagn om, gået med til en række væsentlige, betydelige og naturlige forbedringer, men vi ønsker så sandelig samtidig at få sundhed indenfor denne lovgivning. I forbindelse med de tal, vi fik frem, kunne vi se, at i to nogenlunde lige store byer kunne der i den ene være to eller tre gange så mange værnepligtige, der fik hjælp, som i den anden. Jeg ved vel, at det ikke er sikkert, der er lige mange værnepligtige i to byer med lige store indbyggerantal, men det er dog betænkeligt at se, at efter disse opgørelser er der i en enkelt by tre gange så mange, der har kunnet få hjælp, som i den anden by af samme størrelse. Det leder nu alligevel let opmærksomheden hen på at spørge: Mon der har været administreret så fornuftigt i byen med de mange værne-

pligtige her på skemaet som i byen med de færre?

I hvert fald kan jeg ikke tjene den højtærede minister i hans anmodning om at trække vore ændringsforslag tilbage. Vi synes, vi har begrundet dem, at de er rimelige og naturlige, og at det er på sin plads, at vi får dem gennemført, og derfor anbefaler jeg det høje ting, at man stemmer ikke alene for ministerens ændringsforslag, men også for de af venstre stillede ændringsforslag.

Ordføreren (Victor Gram): Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger til det ærede medlem hr. Søren Andersen, men jeg finder dog, at problemstillingen i hans oplæg var af en sådan karakter, at det måske vil være rimeligt at gøre nogle enkelte betragtninger gældende.

Det ærede medlem mener, at man gennem de enkelttilfælde, som han nu har nævnt, er i stand til at se, hvorledes loven er administreret. Det turde dog vist være lidt for stærkt sagt. Jeg beklager egentlig i dag, at vi ikke, da vi foretog undersøgelser af disse forhold, f. eks. også tog det spørgsmål op, hvorledes de 10 mindste udbetalinger i det pågældende regnskabsår havde været, og vi kunne måske også være gået lidt videre og have set på, hvorledes de forskellige kategorier af kommuner behandlede deres værnepligtige, så havde vi formentlig kunnet få et helhedsbillede frem, der bedre havde kunnet danne grundlag for en diskussion her end disse enkelttilfælde — som er og bliver enkelttilfælde — det ærede medlem her har omtalt.

Når vi i betænkningen har sagt, at vi nu er nået frem til en formulering, der klarere og skarpere præciserer retningslinierne, benægtede det ærede medlem jo slet ikke dette, men mente bare, at bestemmelserne fortsat var holdt i for almindelige vendinger. Hertil er egentlig blot at sige, at hvis man virkelig ønskede konkret at få det sagt i selve loven, kunne man være kommet med forslag derom, som vi så kunne have diskuteret; det har man ikke gjort, og derfor synes jeg ikke, der er nogen særlig anledning til på nuværende tidspunkt at drøfte dette spørgsmål videre. Det er min opfattelse, at vi ved drøftelsen af loven og af de ændringer, der skulle

[Victor Gram.]

indføres i den, måtte fæste os ved en ganske konkret ting, nemlig at loven bliver så uensartet administreret. At vi ville finde enkelte tilfælde, hvor udbetalingerne kunne siges at være høje, var der vel ingen af os, der var i tvivl om; men jeg er aldeles overbevist om, at man kunne finde mange, mange flere tilfælde, hvor udbetalingerne i realiteten har været lavere end forsvarligt.

Socialministeren (Strøm): Jeg beklager, at det ærede medlem hr. Søren Andersen ikke vil være med til at trække de ændringsforslag tilbage, som han sammen med andre indenfor sit parti har stillet. Jeg synes, at det lovforslag, vi her beskæftiger os med, er af en sådan karakter, at det ville have været rart, om vi kunne være blevet helt enige om det.

Det er rigtigt, at det er den uensartede administration — som jeg også sagde i mit første indlæg — der har bevirket, at vi har foreslået at ændre lovens bestemmelser. Jeg forstår da også på det ærede medlem hr. Søren Andersen, at det ikke så meget er talen om, at de værnepligtige eventuelt har fået for meget, der er afgørende for venstres stilling; nej, det afgørende er, at mindretallet ønsker, at udgifterne, når de kommer op over 6 500 kr., bliver båret af den pågældende kommune selv, og det drejer sig jo kun om ganske få tilfælde; jeg nævnte her, at gennemsnittet for de kommuner, der er undersøgt — og jeg tror, det ærede medlem vil give mig ret i, at det er de kommuner, hvor man kan regne med, at de største understøttelser udbetales — er 2 000 kr.

Fra venstres side har man jo så tit sagt, at vi skal ikke have mere administration end højst nødvendigt. For at gennemføre det, det ærede medlem her ønsker, skulle vi have en administration, der skulle strække sig over to år, til undersøgelse af, om nogen i disse to år eventuelt har fået mere end 6 500 kr., og så skulle den pågældende kommune altså bære det overskydende beløb selv.

Jeg tør nok antyde, at det ville sandelig ikke forenkle administrationen! Når jeg nu samtidig kan sige til de ærede medlemmer, at der ligger et forslag her på tingets bord, som går ud på, at de udgifter, der her er tale om, efter lovforslagets gennemførelse vil blive båret med 50 pct. af kommunerne i stedet for som nu med ni halvfjerdsindstyvendele, synes jeg, vi har vist, at vi i høj grad har vor opmærksomhed henvendt på spørgsmålet om refusion, som jeg altså forstår er det afgørende for partiet venstre. Hertil siger det ærede medlem, at lovforslaget er ganske vist fremsat, men det er ikke sikkert, det bliver vedtaget. Ja, der kan jo være så mange problemer i de lovforslag, vi her drøfter; men når det ærede medlem har den indstilling til refusionen, er der vel en vis mulighed for, at vi, når vi kommer dertil, også kan få det ført igennem.

(Kort bemærkning).

Søren Andersen: Det ærede medlem hr. Victor Gram mente, at det ville have været meget nyttigt at indkalde nogle flere eksempler, bl. a. eksempler, som satte os i stand til at undersøge hjælpens størrelse i de forskellige kommunegrupper, således at man heraf kunne drage slutninger og eventuelt bedre kunne finde ud af, hvor stor hjælpen gennemsnitlig var. Ingen i udvalget har villet forhindre, at noget sådant skete, og det går jo ikke så hurtigt herinde, at man ikke har tid til at få de oplysninger frem, man har brug for. Jeg ville se på det med beklagelse, hvis vi skulle få så travlt henimod samlingens slutning, at vi ikke fik tid til virkelig at kulegrave problemerne. For mig er det i hvert fald betænkeligt, hvis man ikke fra alle sider er besjælet af den samme iver efter at få problemerne virkelig belyst, som man er det fra vor side.

Det ærede medlem hr. Victor Gram mente ikke, man var i stand til at bedømme en lovs administration ud fra de misbrug, der har fundet sted. Ja, misbrugene drejer sig jo da ganske rigtigt som regel om mere

[Søren Andersen.]

enkelte tilfælde, finder ikke sted over en bred linie, men jeg nævnte i mit tidligere indlæg, at der dog for nogle byers vedkommende i et meget antageligt antal tilfælde er tale om, at hjælpen er usædvanlig stor, at det dør ikke drejede sig om enkelte isolerede tilfælde, men at man faktisk kunne se, at loven blev aldeles uforsvarligt administreret i disse byer.

Det er på dette punkt, vore ændringsforslag tilsigter at få mere ansvarlighed frem, og jeg kan ikke tjene den højtærede minister i hans ønske om, at jeg skulle trække dem tilbage. Vi ved nok, at der er fremsat et lovforslag, der har tilknytning til det samme problem, men vi ved også af erfaring, at så omfattende lovforslag som det, der er tale om, undertiden kan ligge til behandling igennem lang tid, ja, næsten i årevis. Derfor må vi foretrække at søge at få problemet klaret, og klaret nu.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 3
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5
forkastedes med 88 stemmer mod 40; 7 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 1, 2 og 4 betragtedes som
forkastede efter afstemningen om ændringsforslag nr. 5.

Ændringsforslag nr. 6
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets tekst, således ændret, og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om vederlagsfri undervisning m. v. i de offentlige højere almen-skoler.

(Første behandling findes i tidenden sp. 4353; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 1009).

Udenfor betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, de stillede ændringsforslag samt spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under eet.

Ordføreren (Horn): Man vil af betænkningen se, at udvalget har delt sig i et flertal og et mindretal vedrørende spørgsmålet om vederlagsfri undervisning også for de elever, som er over den undervisningspligtige alder. Flertallet mener, det er rimeligt, at alle unge, der går i eksamensskolen, får vederlagsfri undervisning, og kan derfor anbefale forslaget med de af ministeren under nr. 3, 4 og 5 stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag nr. 3 anviser, på hvilken måde man kan indrette sig kommunerne imellem, hvor een kommune har skolen og andre kommuner sender elever til denne. Det vil i realiteten sige, at ministeren skal forhandle med indenrigsministeren om den praktiske fremgangsmåde, hvilket de kommunale organisationer har erklæret sig indforstået med.

Hvad angår elever i private skoler, har ministeren i samråd erklæret at ville søge en ordning, således at disse elever delvis ligestilles med de elever, som går i den offentlige skole.

Ændringsforslagene nr. 4 og 5 tilsigter at gøre overgangen mere lempelig, og iøvrigt forudsætter udvalget, at der ad forhandlingens vej kan tages skyldigt hensyn til de forskellige forhold, som råder fra skole til skole, således at man ikke efter lovens bogstav nøje fastslår, hvordan hver enkelt ting skal klares; det skulle altså overlades til en forhandling kommunerne imellem.

Endelig vil jeg gerne understrege, at ministeren i samråd har givet udtryk for sin enighed i, at man nu tilstræber at finde frem til en helhedsordning for den økonomiske byrdefordeling mellem stat og kommuner, således at der bliver en ligestilling mellem på den ene side de mange kommuner, som ingen stats-skole har, og på den anden side de kommuner, som har stats-skole, samt hovedstadskommunerne, som har en ganske særlig fordelagtig ordning, et forhold, der også må have for øje under